

Postanowienie z dnia 7 maja 2003 r.

III SW 10/03

Statutowe powinności ogólnokrajowej reprezentatywnej organizacji związkowej wykonywane w związku z referendum w każdej sprawie o strategicznym znaczeniu dla Rzeczypospolitej Polskiej wypełniają wymagania z art. 48 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz.U. Nr 57, poz. 507 ze zm.).

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Zbigniew Myszka (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 maja 2003 r. sprawy ze skargi Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 28 kwietnia 2003 r. odmawiającą wydania zaświadczenia o przysługiwaniu uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych.

u z n a ł skargę za zasadną.

U z a s a d n i e

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 28 kwietnia 2003 r. odmówiła Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność” wydania zaświadczenia o przysługiwaniu uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych w formie audycji referendalnych, twierdząc, iż cele statutowe określone w § 6 Statutu tego Związku, w tym wskazane we wniosku o wydanie zaświadczenia punkty 1, 2, 6, 8 i 12, nie nawiązują do przedmiotu referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, co sprawia, że Związek ten nie jest podmiotem uprawnionym do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych, a jedynie może uczestniczyć w tej kampanii na ogólnych zasadach określonych w ustawie.

W skardze na tę uchwałę Związek Zawodowy „Solidarność” zarzucił Państwowej Komisji Wyborczej błędne przyjęcie, jakoby nie spełniał on wszystkich warunków określonych w art. 48 ust. 1 pkt 3 ustawy o referendum ogólnokrajowym. Tymczasem, w ocenie skarżącego, już lektura tekstu Traktatu akcesyjnego wskazuje, iż wśród kilkudziesięciu spraw będących jego przedmiotem, osobną grupę stanowią kwestie związane z polityką socjalną i zatrudnieniem. Również w tzw. Rozwiązaniach przejściowych dla Polski nie brak kwestii związanych z tradycyjnym przedmiotem zainteresowania związków zawodowych, w tym NSZZ „Solidarność”, dotyczących reprezentowania i obrony praw, interesów zawodowych i socjalnych pracowników. Prowadzenie tego rodzaju działalności skarżącego, związanej z przedmiotem referendum, poświadczają dołączone do skargi odpisy stanowisk Komisji Krajowej tego Związku: nr 177/99 w sprawie integracji Polski z Unią Europejską z dnia 1 czerwca 1999 r. oraz nr 190/99 w sprawie swobodnego przepływu pracowników po rozszerzeniu UE z dnia 12 października 1999 r. Ponadto przedstawiciele skarżącego są członkami najwyższych władz Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych, będącej jedynym partnerem reprezentującym europejskich pracowników wobec instytucji Unii Europejskiej. Przedstawiciele skarżącego Związku biorą także udział w pracach Komitetu Łącznikowego do spraw współpracy z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym Unii Europejskiej. Wszystko to wskazuje na niesłuszne uznanie przez Państwową Komisję Wyborczą, że statutowe cele działalności określone w § 6 Statutu NSZZ „Solidarność” nie nawiązują do przedmiotu referendum, przeciwnie „związek taki wyraźnie istnieje”.

W odpowiedzi na skargę Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymała stanowisko zawarte w zaskarżonej uchwale, utrzymując, iż z treści Statutu skarżącego Związku nie wynikało, by działalność związana z przedmiotem referendum mieściła się w zakresie jego celów statutowych (art. 48 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o referendum), z uwagi na „brak zapisu w statucie zadania związanego z przedmiotem referendum”. Przy definiowaniu pojęcia „przedmiot referendum” Państwowa Komisja Wyborcza dokonała analizy uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 kwietnia 2003 r. o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 66, poz. 613) „w kontekście przepisów ustawy, a w szczególności art. 20 ust. 2 w związku a art. 71 ust. 2. Zgodnie z tymi przepisami na karcie do głosowania można zamieścić wyjaśnienie dotyczące przedmiotu referendum, którego treść

ustala organ zarządzający referendum. W myśl § 4 powołanej uchwały Sejmu przedmiotem referendum jest sprawa ratyfikacji wymienionego Traktatu z uwzględnieniem skutków głosowania na „Tak” i na „Nie”. Do tak zdefiniowanego przedmiotu referendum w żadnym zakresie nie nawiązują cele Związku wskazane w statucie”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 48 ust. 1 pkt 3c ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz.U. Nr 57, poz. 507), za podmiot uprawniony do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych może być uznane stowarzyszenie lub organizacja społeczna, która prowadzi działalność związaną z przedmiotem referendum, a działalność ta mieści się w zakresie jego celów statutowych. Sformułowaniu przez ustawodawcę tego wymagania istotnie brakuje precyzji, co wymaga interpretacji Sądu Najwyższego. W ocenie składu rozpoznającego skargę, nie może podlegać kwestii, iż wypełnienie analizowanego wymagania powinno wynikać z takich celów statutowych stowarzyszenia lub organizacji społecznej, które umożliwiają im prowadzenie działalności w pełnym zakresie konstytucyjnej problematyki referendalnej dotyczącej przeprowadzania referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla Rzeczypospolitej Polskiej. Za takie strategiczne kwestie publiczne wymagające przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego (art. 125 Konstytucji) mogą być uznane sprawy związane z ratyfikacją przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej i jej wypowiedzenie, jeżeli umowa dotyczy: pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych; wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji; członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej, bądź znacznego obciążenia państwa pod względem finansowym (art. 89 ust. 1 pkt 1-4 Konstytucji), a ponadto przekazanie organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencji organów władzy państwowej w niektórych sprawach (art. 90 Konstytucji), wreszcie referendum zatwierdzające zmianę przepisów rozdziału I, II lub XII Konstytucji (art. 235 ust. 5 Konstytucji). Jeżeli w tego rodzaju strategicznych sprawach dla Rzeczypospolitej Polskiej zostanie zarządzane referendum ogólnokrajowe lub referendum zatwierdzające zmianę Konstytucji, to status podmiotu uprawnionego do udziału w bezpłatnych programach radiowych i telewizyjnych w takich kampaniach referendalnych będzie przysługiwać między innymi stowarzyszeniom lub organiza-

cyjnym społecznym prowadzącym działalność związaną z przedmiotem tych akcji referendalnych, która równocześnie mieści się w zakresie celów statutowych legitymujących te podmioty do podejmowania tego rodzaju działalności. Przekreśla to zasadność powoływania się przez Państwową Komisję Wyborczą na ograniczone odnośnie pojęcia „przedmiot referendum”, użytego w art. 48 ust. 1 pkt 3c ustawy o referendum, jedynie do analizy uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 kwietnia 2003 r. o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej. Nie ma uzasadnienia taka zawężająca interpretacja wymagań, abstrakcyjnie określonych w art. 48 ust. 1 pkt 3 c ustawy o referendum, aby stowarzyszenie lub organizacja społeczna, ubiegające się o status podmiotu uprawnionego do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych, musiały prowadzić statutową działalność w zakresie zarządzonego konkretnego ogólnokrajowego referendum w sprawie akcesji do Unii Europejskiej. Wystarczy natomiast, że prowadzona przez takie podmioty działalność związana jest z przedmiotem zarządzonego referendum, który jest realizowany (mieści się) w zakresie celów statutowych legitymujących stowarzyszenia lub organizacje społeczne do zajmowania stanowisk w kwestiach o strategicznym znaczeniu dla Rzeczypospolitej Polskiej, jakie zostaną poddane każdej konstytucyjnej procedurze referendalnej.

W rozpoznawanej sprawie nie może być sporu co do tego, że skarżący Związek Zawodowy „Solidarność” prowadzi działalność związaną z referendum akcesyjnym do Unii Europejskiej, co wynika z okoliczności powszechnie znanych, a dodatkowo potwierdza lektura dołączonych do skargi stanowisk organu władzy krajowej tego Związku. Wątpliwości w tym zakresie nie miała także Państwowa Komisja Wyborcza, która odmowę wydania zaświadczenia o przysługiwaniu uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych w formie audycji referendalnych, uzasadniała inną okolicznością, utrzymując, iż cele statutowe określone w § 6 Statutu skarżącego Związku nie nawiązują do przedmiotu konkretnego referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej.

W ocenie Sądu Najwyższego takie stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej jest chybiona, albowiem statutowa obrona i zabezpieczenie praw, godności i interesów pracowniczych członków związku - w zakresach określonych w pkt. 1-13 § 6 Statutu NSZZ „Solidarność” - w wyraźny sposób pozwala na realizację celów statuto-

wych tego Związku także w związku z udziałem w sprawach o strategicznym znaczeniu dla Rzeczypospolitej Polskiej, jakie zostaną poddane konstytucyjnym procedurom referendalnym. Nie powinno zatem budzić wątpliwości, że statutowe powinności jednej z ogólnokrajowych reprezentatywnych organizacji związkowych w zakresie zabezpieczenia praw pracowniczych, szerzenia demokracji, wpływania na kształtowanie polityki gospodarczej i społecznej, kształtowania aktywnej postawy działania dla dobra Ojczyzny, przeciwdziałania bezrobociu lub działania na rzecz osób niepełnosprawnych - podejmowane w związku z referendum w każdej sprawie o strategicznym znaczeniu dla Państwa - wypełniają wymaganie z art. 48 ust. 1 pkt 3 c ustawy o referendum. Za takim sposobem myślenia przemawia dodatkowo wymowa normatywna przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.), zwłaszcza że jakiegolwiek próby ograniczenia ustawowych i statutowych praw lub wolności związkowych pozostawałyby w sprzeczności z art. 59 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 49 ust. 7 ustawy o referendum uznał skargę na zasadną, co zobowiązuje Państwową Komisję Wyborczą do niezwłocznego wydania Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność” zaświadczenia, o którym mowa w art. 48 ust. 1 ustawy.

=====